

Príprava na zavedenie eura

9 Príprava na zavedenie eura

S blížiacim sa vstupom Slovenska do eurozóny bolo možné pozorovať stupňovanie príprav na všetkých úrovniach. Začiatkom roka 2007 sa aktualizoval Národný plán zavedenia eura. Ešte počas prípravy a schvaľovania tzv. generálneho zákona sa začali vypracovávať sekundárne právne predpisy. Všetky úlohy vyplývajúce z Národného plánu zavedenia eura a interného plánu Národnej banky Slovenska sa splnili v stanovených termínoch alebo sa priebežne plnia. Z prieskumov realizovaných koncom roka 2007 vyplýva, že väčšina subjektov verejnej a podnikovej sféry už začala prípravy na zavedenie eura. Priaznivý hospodársky vývoj podporil splnenie maastrichtských kritérií. Odhady vývoja na nasledujúce roky naznačujú, že kritériá boli splnené udržateľným spôsobom a Slovensko je pripravené zaviesť euro k 1. januáru 2009.

9.1 Národný plán zavedenia eura a organizačné prípravy

V roku 2007 sa vo všetkých sektoroch výrazne zintenzívnili aktivity s cieľom dobre pripraviť obyvateľstvo, verejnú správu i súkromný podnikateľský sektor po administratívnej, technickej a organizačnej stránke na bezproblémové zavedenie eura k 1. januáru 2009.

Dôležitým krokom bola aktualizácia Národného plánu zavedenia eura v Slovenskej republike, ktorá viedla k jeho konkretizácii a rozšíreniu o dodatočne identifikované úlohy. V záujme dosiahnutia lepšieho vzájomného porozumenia s inštitúciami EÚ pred hodnotením pripravenosti SR na vstup do eurozóny bol vypracovaný a schválený Akčný plán intenzifikácie konzultácií s inštitúciami EÚ a vybranými členskými krajinami EÚ s cieľom zaviesť euro v SR k 1. januáru

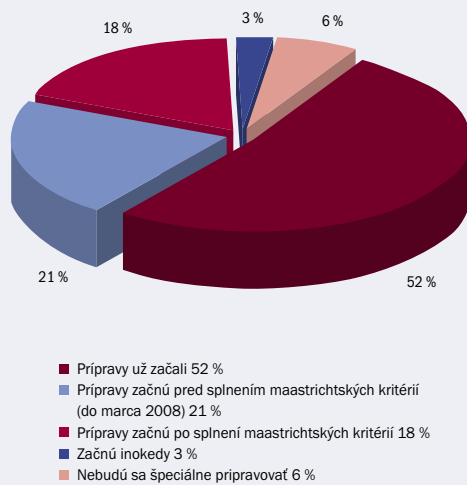
2009. Vznikol Eurovýbor, ktorého členmi sa stali najvyšší predstavitelia NBS a MF SR. Jeho agendou boli prevažne otázky plnenia maastrichtských kritérií, s nimi súvisiaca príprava zásadných dokumentov a koordinácia technických diskusií s predstaviteľmi Európskej komisie. Pre prípad potreby komunikácie s verejnosťou pri vzniku krízových situácií bol zriadený Štáb krízovej komunikácie.

Počas roka sa uskutočnilo viacero spoločných stretnutí pracovných výborov pre zavedenie eura. Splnomocnenec vlády SR pre zavedenie eura v spolupráci s ministrom financií pripravil a zvolal tri zasadnutia Národného koordinačného výboru pre zavedenie eura. Pracovný výbor pre legislatívu koordinoval a kontroloval prípravu slovenskej legislatívy potrebnej na organizované, bezproblémové a transparentné zavedenie eura na Slovensku a dodržiavanie schváleného harmonogramu legislatívnych krokov zavedenia eura v SR. Kľúčovou legislatívnou normou je schválený zákon č. 659/2007 Z. z. z 28. novembra 2007 o zavedení meny euro v Slovenskej republike a o zmene a doplnení niektorých zákonov (tzv. generálny zákon), ktorého návrh spoločne pripravili NBS a MF SR a ktorý obsahuje základný právny rámec pre zavedenie eura na Slovensku. V druhej polovici roka 2007 bola pozornosť upriamená na prípravu sekundárnych právnych predpisov, t. j. predpisov, ktoré v závislosti od ich obsahu nadobudnú účinnosť buď v priebehu roka 2008 (aby sa mohla plynulo uskutočňovať príprava na zavedenie eura), prípadne najneskôr ku dňu zavedenia eura. Išlo predovšetkým o rezortné vyhlášky, ktorými sa ustanovujú podrobnosti o postupoch a spôsoboch duálneho zobrazovania, osobitné pravidlá pre duálne zobrazovanie a pre uvádzanie a zaokrúhľovanie cien, jednotkových cien a platieb pri prechode na euro a zobrazovanie cien, jednotkových cien a platieb vyňatých

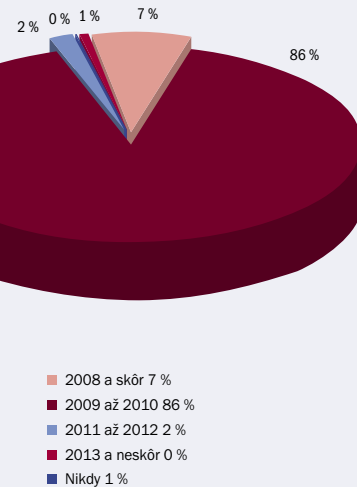
Tabuľka 36 Časový rámec zavedenia eura v SR

Splnenie maastrichtských kritérií	marec 2008
Konvergenčné správy ECB a EK	máj 2008
Návrh Európskej komisie Rade EÚ na zrušenie výnimky	máj 2008
Konzultácia s Európskym parlamentom	jún 2008
Rada EÚ zruší výnimku a stanoví konverzný kurz	júl 2008
Vstup to eurozóny – „Deň €“	1. január 2009

Zdroj: NBS.

Graf 51 Pripravenosť subjektov na zavedenie eura v SR

Zdroj: Podnikateľská aliancia Slovenska, 2007.

Graf 52 Očakávania občanov SR ohľadne termínu zavedenia eura v SR

Zdroj: Eurobarometer, 2007.

z duálneho zobrazovania. Dôležitá bola aj príprava vyhlášky o pravidlách vykazovania a prepočtu peňažných údajov v súvislosti s prechodom na euro na účely účtovníctva, daní, poplatkov a colné účely.

Správa o plnení Národného plánu zavedenia eura v SR ku koncu roka 2007 konštatovala, že v sledovanom období nastal najvýraznejší pokrok v plnení úloh najmä v oblasti príprav informačnej kampane, v oblasti príprav na predzásobenie eurovou hotovosťou a v oblasti príprav organizácií verejnej správy. Prvé dve oblasti patria do zodpovednosti pracovných výborov v gescii NBS.

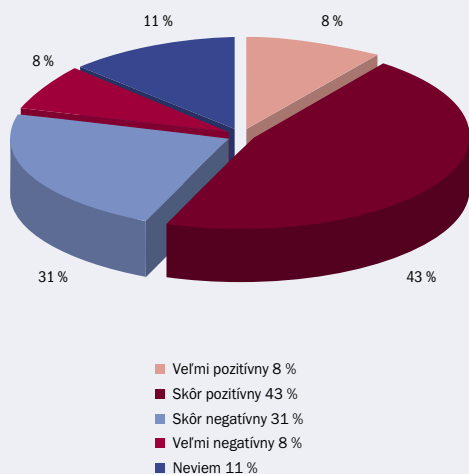
Všetky úlohy, ktoré vyplynuli Pracovnému výboru pre komunikáciu na rok 2007 boli splnené. V spolupráci so splnomocnencom vlády bola vypracovaná a schválená Komunikačná stratégia o zavedení eura v SR, ktorá sumarizuje poznatky a plány na komunikačné aktivity o zavedení eura. Popri tom bol úspešne zavŕšený proces výberového konania na komunikačnú agentúru, ktorá bude realizovať hlavnú kampaň zameranú na zlepšenie informovanosti občanov o procese zavedenia eura. Bola vybraná aj spoločnosť na prípravu a prevádzku národnej internetovej stránky o zavedení eura www.euromena.sk. Koncom roka 2007 bola táto stránka aj oficiálne spustená. Verejnosť veľmi pozitívne vníma Letné piatky o eure, na ktorých boli prezentované realizované prípravy na zavedenie eura. Z iniciatívy Pracovného výboru pre komunikáciu boli vyškolení operátori bezplatnej telefonickej infolinky a lektori pre vybrané cieľové skupiny, malých a stredných podnikateľov. NBS v spolupráci s ECB pripravila pre inštitúcie zo súkromného aj verejného sektora

partnerský program. Partnerský program umožňuje podnikom a inštitúciám využívať publikácie ECB, logo kampane Euro naša mena a využiť vo vlastných publikáciách podklady pripravené ECB. V spolupráci s Ministerstvom školstva SR a splnomocnencom vlády pre zavedenie eura sa ukončili prípravné práce na projekte Euro do škôl. Začalo sa odborné vzdelávanie pedagógov o problematike zavedenia eura a výroba špeciálnych vzdelávacích pomôcok.

Úlohy Pracovného výboru pre banky a finančný sektor sa v roku 2007 sústredili hlavne na oblasti napojenia na európsky platobný systém TARGET2, prípravy konverzie bankomatov a POS terminálov na euro, zmien platobných kariet a problematiky elektronického bankovníctva. Do jeho kompetencie patria tiež úlohy v oblasti hotovostného obehu, a to predzásobenie a druhotné predzásobenie eurovou hotovosťou a celkovej stratégie zavedenia eura do hotovostného obehu SR. Tieto úlohy sa priebežne plnia. Výbor prerokoval úlohy týkajúce sa vysporiadania obchodov finančného trhu, problematiku prepočítania a nahradenia trhových indexov, precenenia cenných papierov, prípravy duálnych výpisov a úpravy kurzového lístka po zavedení eura.

Popri úlohách realizovaných v rámci pracovných výborov splnila NBS v roku 2007 množstvo ďalších úloh definovaných Interným plánom NBS na zavedenie eura. Bol vypracovaný návrh vyhlášky, ktorou sa ustanovujú niektoré pravidlá duálneho zobrazovania a ďalšie pravidlá pre prepočet niektorých cien, platieb a iných hodnôt pre oblasť finančného trhu a služieb finančných inštitúcií v oblasti bankovníctva,

Graf 53 Očakávania občanov SR o vplyve zavedenia eura v SR

Zdroj: Eurobarometer, 2007.

Graf 54 Vývoj kurzu koruny po vstupe do ERM II

Zdroj: NBS.

kapitálového trhu, poisťovníctva a dôchodkového sporenia. NBS monitorovala a kontrolovala prípravu bankových a finančných inštitúcií na zavedenie eura a v rámci toho vypracovala Analýzu dopadov zavedenia eura na slovenský finančný trh. Ešte pred koncom roka sa začali prípravy na predzásobenie eurovou hotovosťou. NBS vypracovala návrhy zmlúv s bankami upravujúce podmienky predzásobenia eurovou hotovosťou, naplánovala finančné zabezpečenie a realizáciu prispôsobenia zariadení na uloženie a spracovávanie eurovej hotovosti v NBS. Uskutočnili sa predbežné rokovania s vybranými podnikateľskými subjektmi v súvislosti s ničením slovenských bankoviek a mincí. Zavedenie eura na Slovensku ovplyvní výkon menovej politiky, správu devízových rezerv, ale aj výkazníctvo. NBS analyzovala tieto oblasti, pripravila návrhy postupu harmonizácie činností, štatistických údajov a aplikačného programového vybavenia s ECB. NBS pripravila a uskutočnila odborné semináre k zavedeniu eura a zabezpečila putovné výstavy o slovenských stranách eurových mincí vo viacerých krajských mestách. Pokračovala aj vo vzdelávaní bankových a iných pracovníkov v súvislosti so zavedením eura.

Rozhodujúce rokovania a rozhodnutia týkajúce sa zavedenia eura sa uskutočnia v máji až júli 2008. Zo skúseností krajín, ktoré už euro zaviedli vyplýva, že začiatkom mája 2008 budú vypracované konvergenčné správy ECB a EK. Pozitívne hodnotenie plnenia maastrichtských kritérií bude kľúčovým krokom k zrušeniu výnimky, stanoveniu konverzného kurzu a zavedeniu eura k plánovanému dátumu 1. januára 2009.

Zo zavedenie eura vyplýva viacero úloh, ktoré budú musieť zabezpečiť organizácie verejnej správy, finančné i nefinančné podniky. Najdôležitejšími úlohami sú duálne zobrazovanie cien, prepočítanie cien a duálny hotovostný obeh. Medzi najnáročnejšie úlohy patrí technické zabezpečenie, predovšetkým úprava softvérového a hardvérového vybavenia informačných systémov. Taktiež bude potrebné konvertovať účtovníctvo, v mnohých prípadoch aj prepočítať a upraviť základné imanie. Podniky a verejné inštitúcie by nemali zabudnúť na vzdelávanie a informovanie svojich partnerov, klientov a zamestnancov. Z prieskumov realizovaných koncom roka 2007 vyplýva, že väčšina subjektov už začala prípravy na zavedenie eura. V tom čase boli prípravy zväčša iba v ranom štádiu. Najviac krokov bolo uskutočnených v podnikoch z oblasti bankovníctva, poisťovníctva a finančných služieb, pre ktoré vyplýva zo zavedenia eura najviac úloh. Približne tretina oslovených subjektov prijala rozhodnutie o začatí priprav. Päťna podnikov určila zodpovedné osoby a vypracovala plán auditu. Viaceré podniky už mali za sebou audit činností súvisiacich s eurom a uskutočnili monitoring legislatívy. Niektoré mali vypracovaný akčný program prechodu na euro a marketingovú stratégiu.

Prieskum verejnej mienky na tému zavedenia eura v nových členských krajinách EÚ, ktorý Európska komisia uskutočnila v septembri 2007, potvrdzuje rastúcu dôveru v zavedenie eura k 1. januáru 2009. Viac než 86 % občanov SR predpokladá, že Slovenská republika zavedie euro v rokoch 2009 – 2010. Z toho istého prieskumu vyplýva, že väčšina občanov SR očakáva pozitívny vplyv zavedenia eura na Slovensku. Negatívny vplyv očakáva 39 % občanov.

Tabuľka 37 Plnenie maastrichtských kritérií v roku 2007

Kritérium	Hodnota za rok 2007	Referenčná hodnota
Inflácia (priemer HICP, v %)	1,9	2,8
Dlhodobé úrokové miery (%)	4,5	6,4
Dlh verejnej správy (% HDP)	29,4	60,0
Deficit verejnej správy (% HDP)	2,2	3,0
Stabilita kurzu	ERM II od novembra 2005	Účasť v ERM II viac ako 2 roky bez výrazných napätí

Zdroj: Eurostat, NBS, MF SR.

9.2 Hospodárske politiky a maastrichtské kritériá pre zavedenie eura

V roku 2007 bol zaznamenaný rekordný rast ekonomiky, založený najmä na zahraničnom dopyte, sprevádzaný poklesom deficitu bežného účtu platobnej bilancie a spomalením inflácie. Tento priaznivý hospodársky vývoj zlepšil podmienky na zabezpečenie kľúčového predpokladu na zavedenie eura, ktorým je plnenie maastrichtských kritérií.

Z pohľadu Národnej banky Slovenska je prvoradým cieľom splnenie maastrichtského inflačného kritéria. Priemerná miera inflácie za rok 2007 bola na úrovni 1,9 %, čiže výrazne nižšia ako referenčná hodnota k decembru 2007 (2,8 %). Pre zavedenia eura bude najdôležitejšie plnenie inflačného kritéria v marci 2008.

Druhým kritériom, za ktorý je NBS spoluzodpovedná, je kurzová stabilita v ERM II. NBS zodpovedá predovšetkým za zabránenie krátkodobým výkyvom kurzu. Spolu s vládou sa snaží držať aj strednodobý vývoj kurzu blízko pri rovnovážnej úrovni a zabrániť vytváraniu nerovnováh, ktoré by mohli zasiahnuť do vývoja kurzu. V novembri 2007 bola splnená podmienka dvojročného členstva v ERM II. Počas roka 2007 sa koruna pohybovala na apreciačnej strane stanoveného fluktuálneho pásma $\pm 15\%$ okolo centrálnej parity. NBS využila možnosť intervenovať v záujme stabilizovania kurzu. Spolu vykonala tri intervencie v odozve na neodôvodnenú volatilitu kurzu v období pred a po zmene centrálnej parity 16. marca 2007. Napriek intervenciám, stabilita kurzu bola udržiavaná prirodzeným spôsobom, bez toho, aby snaha o kurzovú stabilizáciu išla na úkor stability zvyšku ekonomiky. Nová centrálna parita koruny voči euru bola stanovená na úrovni 1 euro = 35,4424 Sk. Spodná hranica pre povinné intervencie sa znížila na 30,1260 SKK/EUR a horná hranica sa znížila na 40,7588 SKK/EUR. Potreba revalvácie centrálnej parity bola daná významnými štrukturálnymi zmenami v SR. Vzhľadom na vysoký diferenciál rastu produktivity voči eurozóne došlo v období od vstupu do ERM II k významnému posilneniu rovnovážneho reálneho kurzu a centrálna

parita už nebola v súlade s aktuálnym stavom hospodárstva. Ku koncu roku 2007 sa hodnota koruny pohybovala na úrovni 5 % nad centrálnou paritou.

Zároveň možno konštatovať, že neexistovali administratívne tlaky na posilnenie výmenného kurzu a kurz sa vyvíjal v súlade s fundamentmi. Zhodnocovanie nominálneho kurzu bolo dôsledkom vysokého diferenciálu produktivity práce a nízkeho diferenciálu inflácie voči eurozóne. Vývoj kurzu neohrozoval podnikovú sféru, rástol vývoz aj ziskovosť podnikov.

Splnenie maastrichtského kritéria v oblasti dlhodobých úrokových mier úzko súvisí s plnením ostatných kritérií. Vzhľadom na pokles inflácie a vysokú dôveryhodnosť hospodárskych politík sú slovenské dlhodobé úrokové miery výrazne pod referenčnou hodnotou. Za predpokladu plnenia ostatných kritérií, nebude plnenie kritéria pre úrokové miery ohrozené.

Deficit verejných financií vrátane vplyvu zavedenia druhého dôchodkového piliera klesol v roku 2007 na úroveň necelých 2,2 % HDP. Dlh verejnej správy v pomere k HDP bol 29,4 % HDP. Slovensko tým splnilo aj fiškálne kritérium.

Vláda SR sa zaviazala pokračovať v postupnom znižovaní deficitu verejných financií aj v nasledujúcich rokoch. V roku 2011 by mal byť rozpočet verejnej správy vyrovnaný. Nižší deficit verejných financií umožní zabezpečiť dlhodobú udržateľnosť verejných financií.

Znižovanie deficitu a plnenie fiškálneho kritéria pomôže pri obmedzovaní dopytových inflačných tlakov. V období do zavedenia eura bude zodpovedná a dôveryhodná fiškálna politika pôsobiť aj ako stabilizačný faktor vývoja výmenného kurzu. Z aktuálneho odhadu vývoja inflácie v nasledujúcich rokoch vyplýva, že inflačné kritérium bude splnené nielen v roku 2008, ale aj v roku 2009. V prospech udržateľnosti plnenia inflačného kritéria pôsobí viacero faktorov. Jadrová inflácia je dlhodobo relatívne nízka, vláda SR neprištuje k znižovaniu nepriamych daní. Nedochádza k umelému poklesu regulovaných cien a ceny energií sú na úrovni priemeru EÚ, prípadne vyššie.